

Asia: VN/16188/2021

Luonnos Suomen CAP-suunnitelmaksi vuosille 2023-2027 ja suunnitelman ympäristöselostus

2. Tarveanalyysit

LUOMULIITTO: Huomautamme, että CAP-luonnoksen ympäristövaikutusten arvio julkaistiin lausuntojen antamisen kannalta aivan liian myöhään, vasta 11 päivää ennen luonnoksen lausuntoajan päättymistä. Tämä siitä huolimatta, että CAP-strategialla tulisi pyrkiä selkeisiin ympäristötavoitteisiin.

Suomen CAP-suunnitelman erityistavoitteissa kuvatut tavoitteet ja toimenpiteiden yksityiskohdat sekä budjetti ovat ristiriitaiset luomutuotannon osalta.

2.1. Erityistavoite 1: Tuki riittävien maataloustulojen ja maatalojen selviytymiskyvyn varmistamiseksi koko EU:n alueella, jotta saataisiin parannettua elintarviketurvaa

Luomuliitto on tyytyväinen, että luomutuotannon mahdollisuudet maatalojen erikoistumisessa on tunnistettu erityistavoitteen 1 kohdalla. Vaikka luomun mahdollisuudet on tunnistettu, ei se kuitenkaan ole johtanut syvempään analysointiin luomutuotannon tarpeista. Kannattavuuden parantamiseksi on tunnistettu lähinnä yritysmaan kasvattaminen ja tietotaidon parantaminen neuvonnan avulla. EU komissionkin jäsenmaakohtaisissa suosituksissa pyydetään huomioimaan luomutuotannon kasvattamista kansallisessa CAP-strategiassa sekä ympäristö- kuin taloudellisista syistä.

2.4. Erityistavoite 4: Vaikuttaminen ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen, ja myös kestävä energia

Voitte kirjoittaa lausuntoon alla olevaan tekstikenttään.

Luomuliitto on tyytyväinen siihen, että luomutuotannon mahdollisuudet sekä ilmastonmuutoksen hillintään että siihen sopeutumiseen on huomioitu CAP-luonnoksen tavoitteissa. Monet luomutuotannon menetelmät, kuten viljelykierron nurmivuosiin sekä eloperäinen lannoitus, parantavat maan rakennetta ja edistävät sen hiilensidontaa ja lisäävät mm. peltomaan

vedenpidätyskykyä, joka parantaa peltojen kestävyyttä sään ääri-ilmiöiden, kuten kuivuuden ja rankkasateiden, yleistyessä ilmastonmuutoksen myötä.

Suomen CAP toimenpiteiden ympäristövaikuttavuusarvioinnin raportissa taulukossa 4 ja siihen liittyvässä Excel-esityksessä on luomusitoumuksen kohdalle kirjattu negatiivinen ympäristövaikutus: ”Tarvitaan enemmän pinta-alaa saman satomäärän tuottamiseen kuin perinteinen. Suurempi mekaanisen muokkauksen tarve”

Satomäärät ovat luomutuotannossa pinta-alaa kohden toki pienemmät kuin tavanomaisessa tuotannossa, mutta silloin kun tarkastellaan ympäristöhaittoja ja -hyötyjä, tulee pitäytyä hehtaarien tarkastelussa. On kohtuutonta, että sadontuotto mainitaan vain luomutuotannon kohdalla, vaikka monia CAP-ehdotuksessa olevia toimenpiteitä toteutetaan aloilla, joilla ei ole tarkoitus tuottaa satoa lainkaan. Näitä ovat tuottamattomien alojen vaatimus, luonnonhoitonurmet, monimuotoisuuskasvit, viherlannoitusurmet sekä suojavyöhykkeet. Myös luomutuotanto tuottaa ympäristöhyötyjä jokaisella hehtaarilla riippumatta siitä, minkä suuruista satoa siltä korjataan. Näin olleen ympäristöhyötyjä tulee tarkastella pinta-alakohtaisesti.

Ehdotamme, että luomutuotannon satotasoa lähdetään parantamaan kohdentamalla maatalouden kehittämis- ja tutkimusmäärärahoja hankkeisiin, joissa kehitetään keinoja luomusatotasojen nostamiseen.

2.5. Erityistavoite 5: Kestävän kehityksen edistäminen ja luonnonvarojen (kuten vedet, maaperä ja ilma) tehokas hoito

Luomuliitto on tyytyväinen siihen, että luomutuotannon mahdollisuudet kasvinuojeluaineiden käytön vähentämisessä, ravinnevalumien ehkäisyssä ja maaperän kasvukunnon hoidossa on tunnistettu CAP-luonnoksen erityistavoitteissa.

Eläinten hyvinvointikorvauksen kohdalle Suomen CAP toimenpiteiden ympäristövaikuttavuusarvioinnissa on merkitty, että laiduntamisella saavutetaan ympäristön tilaa parantavia hyötyjä sekä vähennetään maatalouden ammoniakkipäästöjä.

Samat vaikutukset tulee huomioida luomukotieläintuotannon sitoumuksen osalta. Luomukotieläintiloilla oli vuonna 2020 noin 49 300 eläinyksikköä laiduntavia eläimiä koko kesän kestävän laidunkauden ajan eli yli 90 päivää, mikä on vastaava aika kuin eläinten hyvinvointikorvauksen vaatimuksissa.

Vaikuttavuusarviointiin tulee lisätä rivi Sitoumus luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta ja luonnonmukaisen kotieläintuotannon eläinyksiköt Excel-taulukkoon C35 ja Taulukoihin 1 ja 4.

Luomukotieläintuotannon laajuudeksi on tavoiteltu 78 000 eläinyksikköä vuonna 2027. Arviolta yli 80 % luomueläimistä on laiduntavia eläimiä, joten tavoitevuonna laiduntavia luomukotieläimiä tulisi olemaan 62 000. Eläinyksikkölaskelma perustuu Ruokaviraston luomueläintuotannon tilastoon 2020 ja luomusitoumusehtojen ja eläinten hyvinvointikorvauksen yhteisiin eläinyksikkökertoimiin 2021.

2.6. Erityistavoite 6: Edistetään luonnon monimuotoisuuden suojelemista ja ekosysteemipalveluja sekä säilytetään elinympäristöjä ja maisemia

Luomuliitto on tyytyväinen siihen, että luonnoksen tavoitteissa luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi on huomioitu luonnonmukaisen tuotannon myönteiset vaikutukset peltoluonnon monimuotoisuudelle. Myös monet muut erityistavoitteen muotoilun yhteydessä mainitut toimet, kuten viljelyn monipuolisuus, laidunnus, nurmiviljely ja pölyttäjiä hyödyttävien kasvien viljely, itse asiassa kuuluvat osaksi luomutuotantoa.

Luonnoksessa tehty päätelmä, jonka mukaan “eniten hyötyä luonnonmukaisen tuotannon lisääntymisestä olisi Etelä-Suomen viljanviljelyyn painottuvilla alueilla, sillä nurmivaltaisilla karjatalousalueilla luonnonmukaisen tuotannon ja tavanomaisen tuotannon välinen ero käytännön tuotantotavoissa ei ole kovin merkittävää”, on harhaanjohtava. Manner-Suomen maaseutuohjelman 2014–2020 arviointiraportissa todetaan että, “luonnonmukainen tuotanto on laajan toteutusalsansa vuoksi maaseutuohjelman monimuotoisuusvaikutuksiltaan merkittävimpiä toimenpiteitä Manner-Suomessa kohdentamiseen liittyvistä puutteista huolimatta. Vaikuttavuuden lisäämiseksi tuotantoalan painotusta tulisi saada siirrettyä laajoille viljelyalueille. Suomessa peltoala painottuu vahvasti maan lounais- ja länsiosiin, kun taas luonnonmukainen tuotantoala painottuu metsävaltaiseen Itä-Suomeen. Näin ollen luonnonmukaisesti viljelty ala ei jakaudu monimuotoisuushyötyjen kannalta ihanteellisesti. Vaikuttavuuden kannalta luonnonmukaisesti viljeltyä alaa tarvittaisiin lisää etenkin Lounais- ja Länsi-Suomen intensiivisesti viljellyille peltoalueille.”

Tämän lisäksi arviointiraportissa todetaan että, “luonnonmukainen tuotanto tuottaa myös merkittäviä epäsuoria monimuotoisuushyötyjä viljelijöiden ympäristökoulutuksen sekä tietoisuuden lisäämisen kautta. Toimenpide tukee lisäksi merkittävällä tavalla ympäristöystävällisemmän maataloustuotannon jatkuvuutta.”

Toisin sanoen panostamalla luonnonmukaiseen tuotantoon vaikutetaan kaikista tehokkaimmin luonnon monimuotoisuuden suojelemiseen ja panostamalla kehittämishankkeisiin, jotka kohdentuisivat Etelä- ja Lounais-Suomen alueille, voitaisiin vaikuttavuutta parantaa entisestään.

Helsingin yliopiston peltolinnuston runsautta ja maataloustukien vaikuttavuutta selvittävässä tutkimuksessa todettiin vuonna 2019, että ainoastaan luomukotieläintiloilla ympäristötuen eli luomukorvauksen merkitys linnuille oli merkittävä ja selvä. Vaikutus lintuihin syntyi laiduntavien eläinten, monipuolisen kasvillisuuden ja torjunta-aineettomuuden yhteisvaikutuksesta. Tutkimus oli koko maan kattava ja perustui linnustolaskentoihin, ei pelkkiin yksittäisiin koalueisiin.

<https://yle.fi/uutiset/3-10784374>

Kaikki edellä mainittu huomioon ottaen ihmettelemme myös, miksi Suomen CAP-toimenpiteiden ympäristövaikuttavuusarvioinnissa luomukotieläintuotannon sitoumuksen kohdalla on annettu vain kaksi rastia kolmesta (taulukko C35), vaikka laiduntaminen lisää tutkitusti luonnon monimuotoisuutta peltoympäristöissä.

2.9. Erityistavoite 9: Parannetaan tapaa, jolla EU:n maatalous vastaa ruokaa ja terveyttä koskeviin uusiin yhteiskunnan vaatimuksiin, mukaan lukien turvallinen, ravitseva ja kestäväällä tavalla tuotettu ruoka, ruokahävikki sekä eläinten hyvinvointi

Luomuliitto on tyytyväinen, että luomutuotanto on huomioitu erityistavoitteen 9 asettelussa. Luomutuotteiden kuluttajakysyntä kasvaa koko ajan, ja kuluttajat arvostavat luomutuotteissa erityisesti niiden torjunta-aineettomuutta, mutta myös tuotannon ympäristö- ja eläinystävällisyyttä. Luomutuotannon lisääminen on keskeinen toimenpide torjunta-aineiden aiheuttaman ympäristökuorman vähentämisessä.

3.2. Katsaus ympäristö- ja ilmastoarkkitehtuuriin

Luomuliitto esittää, että luomuviljelyn ja luomuvalvonnassa olevan pinta-alan tavoitteeksi tulee Suomessa asettaa 25 % vuoteen 2027 mennessä ja että tavoite vuodelle 2027 tulisi kirjoittaa auki. Tällä hetkellä suunnitelmassa on avattu vain vuoden 2030 tavoite. Vuoteen 2030 mennessä tavoitteen tulisi olla vähintään 30 %. Tavoitteen tulee olla isompi kuin EU:n tavoitteen, koska Suomessa luomupellon osuus on jo nyt yli EU:n keskiarvon.

4.1. Määritelmät ja vähimmäisvaatimukset

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Luomuliitto esittää määritelmien tarkentamista seuraavasti:

Pelto on maatalousmaata, jolla normaaleissa olosuhteissa viljellään jatkuvasti, erotuksena pysyvistä kasveista, joko kylvettyjä tai istutettuja pelto- tai puutarhakasveja. Peltoalaan kuuluvat myös pellot, jotka tuottavat luonnon ylläpitopalveluita ekosysteemipalveluna (kuten luonnonhoitonurmet). Pelloksi luetaan myös lyhytaikaiset, enintään 5 vuoden ikäiset kesannot sekä enintään 5 vuoden ikäiset nurmet, jotka ovat viljelykierron piirissä. Pysyvällä nurmella tarkoitetaan maata, jota käytetään heinäkasvien tai muiden nurmirehukasvien kasvattamiseen joko luontaisella tavalla (itseuudistuva) tai viljelemällä (kylvämällä) ja joka ei ole kuulunut tilan viljelykiertoon vähintään viiteen vuoteen.

Ehdotus: Tulee erottaa siementuotantonurmet, joilla pystytään viljavilla mailla tuottamaan ylikin viisi vuotta esimerkiksi timoteinsiementä ilman ongelmaa rikkakasveista ja sadontuottokyvyn alenemisesta. Tällaisen pellon tulee pysyä pellon määritelmässä mukana.

Sänkikesannolla tarkoitetaan peltoa, joka on edellisen tai sitä vanhemman kasvukauden viljan, öljykasvien, kuitukasvien, palkokasvien tai siemenmausteiden sängen peittämää ja muokkaamatonta.

Ehdotus: Sänkikesanto tulee hyväksyä vain yksivuotisena. Näin siksi, että seuraavana vuonna siitä tulee hallitsemattomasti kasvipeitteinen, jolloin on suuri riski, että pellon peittävät rikkakasvit, ja on suuri vaara, että erityisen ongelmalliset kestorikkakasvit valtaavat alan 31.8. mennessä, mikäli maata ei ryhdytä muokkaamaan uudelle kasvustolle ennen sitä. Vahvasti kasvavien yksi- ja monivuotisten rikkakasvien torjuntapaine lisää kasvinsuojeluaineiden ja/tai voimakkaan maanmuokkauksen tarvetta, joiden vähentämistä tavoitellaan.

Tukikelpoinen hehtaari

Määritelmä koskee suorien tukien maatalousmaa-aloja. Vuonna 2023 tai sen jälkeen maataloustoimintaan ilmoitetut uusraiviot eivät olisi tukikelpoisia suorissa tuissa, vaikka ne täyttäisivät maatalousmaan ja maataloustoiminnan määritelmät.

Ehdotus: Uusraivioiden kohdalla tulee sallia tukikelpoisuuden/korvauskelpoisuuden siirto toiselta lohkolta.

Peltometsäviljelyn aloilla voi olla puita tuulensuojaistutuksina pellolla. Tällöin puut on istutettava yhden taimirivin suoriin riveihin. Kasvulohkolla voi olla korkeintaan yksi rivi tuulensuojapuita. Puiden tulee olla lehtipuita.

Ehdotus: Ehdotamme, että pellon määritelmää muutetaan siten, että se mahdollistaa peltometsäviljelyn myös muuten kuin tuulensuojan luomiseksi. Mikäli rajana käytettäisiin tiettyä puiden määrää hehtaaria kohti, viljelijä voisi toteuttaa istutukset eri tavoitteista käsin (esim. tuulensuoja, kujanneviljely, laidunpuut). Puulajien suhteen pensaita tai havupuita ei tule rajata pois. Ehdotamme suoran rivin vaatimusta poistettavaksi. Sen sijaan istutukset tulee pystyä toteuttamaan mukailien pellon muotoja, esim. korkeuskäyrää, jolloin ne hillitsevät eroosiota parhaiten. Myös tuuli ja sen suunnat on hyvä ottaa huomioon varsinkin suurilla viljelylakeuksilla. Mikäli kohdan mahdollinen väärinkäyttö ns. tahattoman pusikoitumisen perusteluna arveluttaa, voi viljelijältä edellyttää peltometsäviljelysuunnitelmaa esim. kartalle piirrettynä.

PERUSTULOTUKI

Ehdotus: Perustulotuki nimike koetaan viljelijöiden keskuudessa huonona ja myös muun kuin maatalousväestön mielessä sana johtaa ajattelemaan sosiaaliturvan varassa elämistä. Ehdotamme, että nimitys muutetaan muotoon perustuki.

4.2. Ehdollisuus

Luomuliitto esittää ehdollisuuden vaatimuksiin tarkennuksia ja muutosehdotuksia:

GAEC 1

Ehdotus: On kotieläintiloja, joilla tällä tukikaudella koko ala on ollut pysyvää nurmea, koska sille on ollut nurmirehun saannin varmistamiseksi tarve. Nämä ovat kuitenkin viljelykierrossa olevia nurmia, koska nurmet on uusittu nurmesta nurmeen tai yksivuotisen nurmen avulla. Ennallistamismenettelyä ei pidä vaatia esimerkiksi tilanteessa, missä tällainen tila lopettaa kotieläintuotannon.

Luomutilat voisi vapauttaa tästä vähimmäisvaatimuksesta, niin kuin nytkin on vapautettu viherryttämisen vaatimuksesta.

GAEC 7

Ehdotus: Avokesannoinnin tarve tulee perustella viljelysuunnitelmaan ja kirjata lohko kohtaisesti muistiinpanoihin. On hyvä täsmentää käytännön ohjeistukseen, että kesannon päättäminen syyskylvöiseen kasvustoon tulee olla mahdollista siten, että kylväminen tapahtuu ennen 31. elokuuta. Tämä on tärkeää, mitä pohjoisemmassa Suomessa viljely tapahtuu.

Ehdotus: Nyt esitetyt kaavamaiset prosenttiosuudet eivät ole toimivia, mikäli tarkoitetaan, että syksyllä pitää 55 % alasta muokata kevennetysti, jotta saa oikeuden kyntää 45 % syysmuokattavasta alasta.

Syysmuokkauksen ala tulee suhteuttaa koko tilan peltoalaan, ei pelkästään muiden kuin tilan syyskylvöisille kasveille varattuun pinta-alaan.

Esimerkiksi näin: 30 prosenttia tilan pelloista saa kyntää tai muutoin vastaavalla tavalla muokata ennen talven tuloa siten, että maahan ei jää kasvipeitettä, tapauksessa että koko muu pinta-ala on aidosti kasvipeitteistä alaa. Aidosti kasvipeitteistä on talven jälkeen keväällä vähintään kevätmuokkaukseen saakka kasvuaan jatkava kasvusto. Tällaisia ovat monivuotisten kasvustojen lisäksi edeltävän kesän aikana ja/tai syksyllä kylvetyt tai istutetut viljelykasvit ja kerääjäkasvit sekä sängsen seassa kasvavat pyydyskasvit.

Jos syysmuokattava pinta-ala on tilalla alle 5 hehtaaria, sen saa muokata haluamallaan tavalla, myös kyntäen, riippumatta siitä, mitä muilla lohkoilla kasvaa.

Tilanteissa, joissa on tarve muokata kasvitautien saastuttamat kasvijätteet maan sisään, on saatava niin tehdä, vaikka em. 30 % ala tai 5 ha:n raja ylittyisi.

Vaihtoehtoisesti ehdotus, että luomutilat vapautetaan muokkaustavan rajoituksista, koska luomutuotannolle on tyypillistä peltojen laaja kasvipeitteisyys talven aikana ja mekaanisen rikkakasvintorjunnan sekä kasvitautien leviämisen estämisen keinona tehokas muokkaus on ensiarvoisen tärkeää, usein myös ainoa käytettävissä oleva toimintatapa.

GAEC 9

Ehdotamme, että luomutilat vapautetaan vähimmäisvaatimuksesta, koska palkokasvien käyttäminen ja satoa tuottamattomien maata parantavien kesantojen käyttäminen on tyypillistä luomuviljelymenetelmälle ja vuodesta 2022 alkaen EU:n luomuasetuksen vähimmäisvaatimus.

5.1.3 Ekojärjestelmä

Luomuliitto esittää:

Luonnonhoitonurmet:

Ehdotus: On hyvä, että laidunnus ja sadonkorjuu ovat sallittuja ja hoito niittämällä vähintään kerran on vähimmäisvaatimus.

Emme kannata muutosta, joka estää muokkaamisen ja kylvön syyskylvöisille kasveille, koska syyskylvöisillä kasveilla saadaan monipuolistettua viljelykasvivalikoimaa ja sitä kautta viljelyympäristön monimuotoisuutta, jolloin luonnonhoitonurmien käyttämiselle asetetut tavoitteet eivät vaarannu.

Kielto muokata ensimmäisenä vuonna on ymmärrettävä toimenpiteen tavoitteiden toteutumista ajatellen, mutta silloin kun pelto on ollut jo edellisenä vuonna luonnonhoitonurmena, syyskasvien kylvön tulee olla mahdollista. Toisena kasvukesänä suurin osa positiivisista vaikutuksista on jo saavutettu, vaikka kasvusto rikottaisiin 15.7. alkaen.

Monimuotoisuuskasvit

Ehdotus: Yksi tai kaksi kasvilajia on aivan liian vähän. Jotta monimuotoisuushyötyjä todella saadaan aikaan, kasvilajeja tulee olla enemmän, vähintään kolme.

Myös muiden kuin niittykasvien luettelossa olevien kasvien monivuotiset kasvustot tulee olla mahdollisia. Sinimailanen, valko-, puna- ja alsikeapila sekä heinäkasvit ovat tyypillisesti

parhaimmillaan useampivuotisina kasvustoina. Mesikkä ja kumina tarvitsevat kukkiakseen vähintään kaksi kasvukautta. Vuosittainen muokkaus ja uudelleen perustaminen haittaa maaperäeliöstöä, erityisesti lierojen monimuotoisuutta ja runsautta. Useamman vuoden kasvusto tuottaisi parempaa tulosta.

Tulee olla selvää, että kasvuston niitto on sallittua, koska varsinkin niittykasvien alkukehitys on hyvin hidasta ja rikkakasvien latvomisen taimien päältä on tarpeen. Samoin on monien muidenkin kasvien laita, jos kesän sääolot eivät ole itämiselle suotuisat. Niitto on myös tarpeen, jos monimuotoisuuskasvustossa on kestorikkakasvien leviämisen riski.

Kasvinsuojeluaineiden käyttökielto on tärkeä ja tarpeellinen, erityisesti tarhamehiläisten ja kaikkien luonnossa metä ja siitepölyä hyödyntävien hyönteisten kannalta.

5.2.1.1. Ympäristökorvaukset

Luomuliitto esittää lausuntonaan:

Tilakohtaisen toimenpiteen valinnaiset vaatimukset - 11 vaihtoehtoa. Toimenpiteet 1-8 ovat teknisiä keinoja, joilla on vähäinen vaikutus maatalousympäristön tilan parantumiseen ja lisäksi useat ovat mahdottomia valintoja luomutuotantotiloille.

Luomutilat voivat lähinnä järkevästi valita vain 9 – 11 kohtien pölyttäjien suosimiseen liittyvät toimenpiteistä. Luomutilojen tulee päästä mukaan ympäristökorvausjärjestelmään, vaikka eivät pystyisi valitsemaan kahta 11 kohdan toimenpiteistä tai toimenpiteitä tulee muuttaa paremmin myös luomutiloille soveltuviksi.

Esimerkkejä toimenpiteistä

1. Minimivaatimusta laajemman ja useampia näytteitä sisältävän viljavuustutkimuksen tekeminen lohkon kemiallisten ominaisuuksien vaihteluiden tarkemmaksi selvittämiseksi.
2. Peltujen kuivatustilan selvittäminen lohkojen heikommin kasvavilla osilla mukaan lukien pohjaveden korkeuden seuranta lapiokuoppamenetelmällä märkinä kausina.
3. Kuivatuksen parantaminen täydennysojituksin.
4. Pellon tasaus/muotoilu kuivatustilan ja rakenteen parantamiseksi.
5. Maan rakenteen aistinvarainen arviointi MARA -menetelmällä lohkon huonosti ja hyvin kasvavilla osilla.
6. Tiivistymisriskien kartoitus ja suunnitelma tiivistymisriskien pienentämiseksi.
7. Koneiden rengaspaineiden laskeminen maata tiivistävissä peltotöissä 0,5-0,7 baariin kosteilla pelloilla liikuttaessa.
8. Syöttöletkulevityksen käyttäminen lietelannan levityksessä.
9. Rengaspaineen säätöjärjestelmä.
10. Tiiviin pohjamaan kuohkeutus
11. Maan murukestävyyden määrittäminen.

12. Maataparantava ja hiiltä maahan sitova monipuolinen viljelykierto, joka sisältää vähintään kaksivuotisen nurmipalkokasveja heinäkasvien lisäksi sisältävän nurmen sekä vähintään kaksi muuta eri tyyppistä viljelykasvia.

Kohtiin 10) Pölyttäjien ravintokasvit 11) Pölyttäjähönteispellot ehdotuksia

10. Suomessa siementä tuottavat vuohenherne, sinimailaset ja apila tulee saada mukaan Pölyttäjien ravintokasvit kasvilajivalikoimaan, jotta kotimaisia nurmipalkokasvien siemeniä tuotettaisiin nykyistä enemmän. Edellämainittujen siementuotantoon käytettävien kasvustojen tulee voida kasvaa kauemmin kuin kaksi vuotta. Siihen ei liene estettä, koska listassa lukee jo useita pitempään viljeltäviä kuin kaksivuotisia kasveja mikä tarkoittanee, että monivuotiset marjakasvit ja hedelmäpuut hyväksytään tuen piiriin, kuten oikein on.

11. Pölyttäjähönteispellot toimenpiteessä vuosittain perustaminen vaatimus on haitallinen, se pitää poistaa, koska kasviluettelossa on monivuotisia parhaiten tuottavia kasveja ja muokkauksiin pakottaminen on vastoin jatkuvan kasvipeitteisyyden ja hiilensidonnan tukemisen tavoitteita.

Sekä 10 että 11 toimenpiteeseen tulee lisätä kieltä käyttää kasvinsuojeluaineita 1.1.-30.9. välisenä ajanjaksona.

Kasvinsuojeluaineiden käyttökielto on tärkeä ja tarpeellinen, erityisesti tarhamehiläisten ja kaikkien luonnossa metät ja siitepölyä hyödyntävien hönteisten kannalta ja hönteisravintoa käyttävien lintujen hyvinvoinnin kannalta.

Maanparannus- ja saneerauskasvien viljely

Arvio ja ehdotuksia:

Luomuviljelijöillekin sopiva toimenpide, mutta kasvilajien valikoima on rajallinen maan pintaa voimakkaasti peittävien, mekaanisen rikkakasvien torjunnan rinnalla käytettävien ja maan mururakennetta ja multavuutta parantavien kasvien kasvilajivalikoiman näkökulmasta. On hyvä, että tämä toimenpide sopii viljelykiertoon ennen syyskylvöisiä kasveja, mutta edellytyksenä on, että kasvuston saa kylvettyä keväällä hyvissä ajoin, pohjoisemmassa Suomessa mahdollisuus on vähäisempi.

Toimenpiteen kuvaus on ristiriitainen: ensin mainitaan, että voidaan toteuttaa vain yksivuotisen viljelykasvin jälkeen, mutta mainitaan myös, että sama lohko voi olla kylvettynä maanparannus- tai saneerauskasveille kaksi vuotta peräkkäin?

Ehdotukset

Maanparannus - ja saneerauskasvustot tulee aina kylvää seoksina, ei puhtaina kasvustoina. Seoksiin tulee saada käyttää vilja- ja heinäkasveja.

Kasvilajien luetteloon tulee lisätä voimakasjuuristoiset typensitojakasvit rohtomesikkä, ruisvirna, rehuvirna, rehuherne ja härkäpapu sekä voimakasjuurinen ja lehtevä sikuri.

Monivuotisten kasvien kuten kuminan ja valkomesikän tulee saada kasvaa samalla paikalla vähintään kahden vuoden ajan, yksivuotisia ne eivät ole ehtineet kasvattaa kunnollista kasvustoa. Sinimailasen ja kuminan osalta kaksi vuotta on aivan liian vähän, niiden kehittyminen maata parantavaksi kasvustoksi vaatii pidemmän ajan.

Toisen vuoden kasvuston muokkausaikaa ei mainita, saako muokata milloin vain tukihakuilmoituksen tekemisen jälkeen vai onko kasvusto säilytettävä vähintään kaksi kuukautta toisenkin kasvukauden aikana?

Kerääjäkasvien viljely

Ehdotus: Toimenpide sopii hyvin luomuviljelymenetelmän yhteyteen ja on jo nyt muodostunut melko laajasti käytetyksi menetelmäksi. Myös maanmuokkauksella tapahtuva kasvuston päättäminen tulee olla sallittua 15. syyskuuta alkaen ilman, että pelto kylvetään tai istutetaan.

Mikäli muokkaus sallitaan vasta lokakuussa, on suuri vaara, että maat ovat liian märkiä muokattavaksi, jolloin ne tiivistyvät haitallisesti. Tiivistyminen vähentää maan vedenläpäisykykyä haitallisessa määrin ja lisää samalla veden pintavirtailua ja eroosiota, mikä johtaa kerääjäkasvien käyttämisen tavoitteen saavuttamisen kannalta päinvastaiseen tulokseen.

Kiertotalouden edistäminen

Ehdotus: Levitysmäärä tulee suhteuttaa lannoite-/maanparannusaineen ravinnepitoisuuteen ja viljeltävän kasvilajin tarpeisiin, se ei voi olla kaavamainen, kuten ehdotus nyt on. Levitysmäärän tulee perustua sellaiseen lannoitus suunnitteluun, jonka tarkoituksena on vähentää mineraalilannoitteiden käyttötarvetta, ja niillä tiloilla, joilla väkilannoitteita ei käytetä, tulee varmistaa, ettei orgaanisia lannoitevalmisteitakaan käytetä niin suuria määriä, että ravinnehuuhtoutumien riski vesistöihin ja ilmaan nousevien kasviuonekaasujen päästöjen riski kasvavat.

Myös kuivalannan sijoittaminen pian levityksen jälkeen maahan muokkaamalla tulee olla tukeen oikeuttava toimi silloinkin, kun lanta on peräisin oman tilan eläintuotannosta. Eri lantalajien välinen eriarvoisuus ei ole millään tavoin perusteltua.

Peltokäyttöön soveltuvien puukuituvalmisteiden käyttämisen tulee olla tukeen oikeuttavia aineksia.

Ehdotettu 35 e/ha korvaus on liian matala. Korvauksen tulee olla vähintään kaksinkertainen, 70 e/hehtaari, koska lannan ja muiden kierrätysravinteiden laajempi käyttö vaatii myös siirtokuljetuksia. Itse levitystyö pelloilla ei ole kovin kallista, mutta ennen levitystä tarvitaan massojen siirtoja kotieläinyksiköiden lantavarastoista ja hiljalleen yleistyvistä keskitetysti toimivista biokaasu- ja kompostointilaitoksista viljelyksille.

Käytännön esimerkki: säiliöautokuljetus maksaa kohtuullisen ajomatkan, 38 kilometrin päästä ajettaessa säiliöautolla 130 euroa/ tunti. Aikaa kuluu ajoon, lastaukseen ja purkuun noin yksi tunti, jolloin lietemäistä ainesta saa tuotua tilan säiliöön 32 kuutiota per kuorma eli noin kahden hehtaarin levitysmäärään verran. Siirtokustannus on tällöin 65 euroa/hehtaari.

SITRA:n juuri julkaistussa (18.8.2021) eri elinkeinojen ilmastopäästöjen vähentämiskeinoja esittelevässä julkaisussa katsotaan, että panostus kierrätyslannoitevalmisteiden tuotekehitykseen ja kaupallistamiseen on tehokas keino. Tuotteiden kehittäminen ei yksin riitä, vaan tarvitaan todellista tukea ja rohkaisua valmiiden tuotteiden käyttämiseen.

Suojavyöhykkeet ja turvepeltojen nurmet

Kysymys: Nykyisen tukikauden mukaisesti jatkaminen siten, että luomuviljelmä ei saa luomukorvausta suojavyöhykealoille on hyväksyttävää. Entä kuinka on turvepelloilla kasvavan nurmen laita, voiko luomutila saada tuen? Erityisesti laidunnurmen tuottavana pitäminen onnistuu

täydennyskylvämällä heinäkasvien ja nurmipalkokasvien siemeniä esimerkiksi kevyellä rikkakasviäkeellä pintaa pitkin ajaen, jolloin kasvijäte ja eläinten lanta levittyvät pellon pintaan ja siemenet saava kosketuksen kasvualustaan.

Ehdotus: Täydennyskylvön tulee olla sallittua.

Ympäristösopimukset

Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoito

Ehdotus: Vähintään yhden kesän tauko laidunnuksessa tulee sallia myös muista syistä kuin loispaineen hallinnan vuoksi. Tällainen syy on kasvuston riittävän uusiutumisen varmistaminen. Vaikka ei olisi tarkoitus, kasvusto voi poikkeuksellisten kuivien sääolojen vuoksi kärsiä joinain vuosina ylilaidunnuksesta.

Puutarhakasvien vaihtoehtoiset kasvinsuojelumenetelmät

Ehdotus: Luomupuutarhaviljelijöiden tulee olla oikeutettu korvaukseen niiden puutarhakasvien osalta, joilla on nykyisin 160 euron tukitaso, eli kaikki muut kuin yrttikasvit ja avomaan puutarhakasvit. Em. kasvien luomukorvaustasossa on luomusääntöjen mukainen vaativa ja paljon kustannuksia aiheuttava mekaaninen, terminen ja biologinen kasvinsuojelu jo huomioitu 600 euron korvaustasossa.

Vaihtoehtoisesti marja- ja hedelmäkasvien sekä monivuotisten kasvien taimitarhatuotannon luomukorvaustaso tulee nostaa samalle tasolle kuin yrttikasvien ja avomaanvihannesten korvaustaso.

5.2.1.2. Luonnonmukaisen tuotannon korvaukset

Luomuliitto esittää lausuntonaan seuraavaa:

MÄÄRÄRAHOJEN RIITTÄVYYS JA TAVOITTEET

Luomutuotannon osalta budjetti vaikuttaa alijäämäiseltä. Luomun kasvutavoitteisiin ei tulla pääsemään, koska määrärahat eivät tule riittämään luomutuotannon tasaiseen kasvuun. Myös IFOAM Organics Europen selvitys vahvistaa, että määrärahoja on varattu liian vähän suunnitellun kasvun toteuttamiseksi.

Suomen suunnitelmat sotivat myös EU:n Pellolta pöytään- ja biodiversiteettistrategioiden tavoitteita vastaan. Tavoitteena on kasvattaa luomuviljeltyä pinta-alaa EU:n alueella 25 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

Luomuliitto esittää, että luomulle on varattava tasaiseen kasvuun tarvittavat määrärahat.

Lisäksi Luomuliitto korostaa, että pelkkä tuotannon tuki ei riitä, vaan luomua on kehitettävä kokonaisvaltaisesti koko arvoketju huomioiden. Ns. Vetäviä toimenpiteitä on myös suunniteltava ja rahoitettava. Luomutuottajat tuottavat luomuraaka-aineita, mutta mikäli halutaan lisätä luomutuotteiden saatavuutta kuluttajille, on tavoitteeseen saatava koko arvoketju mukaan ja miettiä tähän tavoitteeseen tarvittavia keinoja.

Luomuliitto esittää myös, että luomuviljelyn ja luomuvalvonnassa olevan pinta-alan tavoitteeksi tulee Suomessa asettaa 25 % vuoteen 2027 mennessä.

KOKO TILA LUOMUSSA EHTO

Luomukorvauksen ehdoksi on luonnoksessa esitetty, että mikäli tilalla on kotieläimiä vähintään viiden eläinyksikön verran, tulisi nämä kasvattaa luonnonmukaisella tavalla, ja että uusien luomutilojen kohdalla on eläimet siirrettävä luomuun viimeistään kolmannen sitoumusvuoden jälkeen.

Tavoitteena tämä on hyvä, mutta vaatimus on radikaali muutos nykyiseen käytäntöön. Toteutuessaan muutos tulee pienentämään luomuviljeltyä pinta-alaa, kun monet kotieläintilat luopuvat luomuviljelystä, ja vähentämään markkinoille päätyvien luomutuotteiden määrää kasvintuotannon osalta. Näin on, koska merkittävä osa luomutiloista, joiden eläimet ovat tavanomaisessa tuotannossa, viljelee myyntikasveja, esimerkiksi luomuelintarvike- tai luomupuhdaskauraa, jotka markkinoidaan jalostavaan teollisuuteen.

Ehdotus on ristiriidassa luomupeltopinta-alan kasvutavoitteiden kanssa.

Eläinten siirtäminen luomuun ei ole aina myöskään taloudellisesti kannattavaa, koska myyntituotteista saatavalla hinnalla on huomattavasti suurempi merkitys kuin luomukorvauksella erityisesti maidon, sianlihan ja kananmunien kohdalla. Luomukorvaus ei kata lisääntyneitä kustannuksia luomuun siirtymisestä, jos tuotteelle ei löydy ostajaa luomuna.

Kysynnän avautuessa kannattavuuden varmistavalla hinnalla tilat, joilla pellot ovat jo valmiiksi luomurehuntuotannossa eikä eläinrakennusten muokkaaminen luomuvaatimusten mukaisiksi vaadi ylisuuria investointeja, saavat vastattua luomueläintuotteiden kysyntään paljon nopeammin kuin luomuun siirtymisen alusta alkaen aloittamaan joutuvat.

Luomuliitto esittää, kotieläintilojen, jotka eivät pysty siirtämään kotieläintuotantoa luomuun nopealla aikataululla, tulee voida jatkaa luomukorvauksen piirissä kasvinviljelytilan sopimuksella kuten tälläkin hetkellä. Kotieläintiloja tulee kohdella samoin kuin kasvintuotantotiloja, eli tilat voivat jatkossakin sitoutua viljelemään vähintään 30 % luomusitoumusalastaan myyntikasvien luettelossa olevia kasveja tai vaihtoehtoisesti tekemään sitoumuksen luomueläintilan kanssa rehuntuotannosta vähintään 50 prosentilla peltoalasta.

Olisi ristiriitaista, että tavanomaisen lannan käyttö on laillista luomukasvinviljelytiloilla, mutta luomutilalla ei saisi pitää tavanomaisia kotieläimiä.

Nopea siirtyminen luomukotieläintuotantoon on erittäin harvoin mahdollista, koska luomukotieläintuotannon valvontaan voi ilmoittautua mukaan vasta sitten, kun on varmistettu, että kaikki tuotantoehtojen vaatimukset toteutuvat. On oltava varma, että eläinten luomuruokinnan vaatimuksia vastaavia rehuja on riittävästi ympäri vuoden ja kaikki eläinten hoito-olosuhteet ovat luomuehtojen mukaisia. Lisäksi myös eläintuotannon luomuvalvonnan vaatima kirjanpito on vaatimusten mukaista ja kirjanpidosta ilmenee luomuvalvontakäynnillä tarvittavat tiedot luomueläintuotannon alkutarkastuksessa. Hylätyn alkutarkastuksen jälkeen joutuu odottamaan jopa vuoden ennen kuin pääsee ilmoittautumaan uudelleen, mikä johtaisi luomusitoumuksen purkautumiseen tilalla.

Luomueläintuotannon sitomusehdoissa tulee varmistaa, että luomukotieläinkorvausta hakeva tila, jolla on useampia tuotantoeläinlajeja, saa päättää, siirtääkö kaikki eläinlajit luomuun vai toimiiko

siten, että osa tilan eläimistä jatkaa edelleen tavanomaisessa tuotannossa, kuten EU:n luomuasetus mahdollistaa.

Ei tule myöskään vaatia, että tilan eläinlajeista suurempi eläinmäärä on siirrettävä luomuhuoltoon. Esimerkiksi tilanteessa, jossa tilalla on lypsylehmiä ja niitä vähemmän lampaiden eläinyksiköitä ja tila pystyy toteuttamaan lampaiden siirtämisen luomuun, mutta ei lypsylehmien.

Erityisesti kananmunantuotanto ja maidontuotanto ovat tuotantosuuntia, joissa luomutuotteiden markkinoille saattamiseen tarvitaan sopimus jatkojalostajan kanssa eikä niitä ole nykytilanteessa jatkuvasti mahdollista saada. Laajamittainen maidon ja kananmunien luomutuotanto ei ole taloudellisesti mahdollista pelkän luomukotieläintuen turvin.

MYYNTIKASVIVAATIMUS

Avomaanvihannesten ja puutarhakasvien viljelyä tulisi edistää niin, että näiden kasvien osalta myyntikasvialan laskennassa käytettäisiin viisinkertaista kerrointa.

Luomukasvinviljelytiloilla joilla, on tavanomaisia eläimiä tullee olla myydyistä myyntikasveista myyntidokumentti esittää vähintään joka toinen vuosi.

LUOMUKOTIELÄINKORVAUS

MMM:n tiedon mukaan uusimpien laskelmien perusteella CAP-luonnoksessa olevaa luomukotieläinkorvaustasoa tullaan korjaamaan siten, että se on 130 €/ha 0,5 ey/ha. Tuki maksetaan niin monelle hehtaarille kuin eläinyksiköt riittävät. Ministeriön alkuperäisessä esityksessä esitetään luomukotieläintiloille 122 euron eläinyksikkökohtaista luomukorvausta ja vaihtoehtoisesti hehtaariperusteisena pyydetään kannanottoja 0,5–1 ey/ha eläintiheydelle.

Luomukotieläintuen tulee kannustaa tasapainoiseen tuotantoon siten, että kotieläintiloilla on kohtuullinen eläinmäärä suhteessa pinta-alaan. Mitä enemmän eläintiheys tiloilla kasvaa, sen suuremmaksi muodostuvat riskit ylilaidunnukselle, pistemäiselle ravinnekuormitukselle ja rehuomavaraisuuden vaarantumiselle.

Luomuliitto esittää, että luomukotieläinkorvaus maksettaisiin kaikille niille luomusitoumushehtaareille, joita kohti on vähintään 0,4 eläinyksikköä. Korvaustasoksi ehdotamme nykyistä 134 euroa, koska luomukotieläintuotannon tuotantoehtojen mukaiset hoito- ja ruokintaratkaisut vaativat yhä samaa rahan ja työpanoksen sijoittamista kuin nykyisellä vuonna 2015 alkaneella tukikaudella. Lisäksi luomukotieläintuotannon valvontakustannus on huomattavasti noussut tästä vuodesta alkaen, kun tarkastushinta nousi 91 eurosta tunti 143 euroon tunti.

0,4 EY/HA PERUSTELUT:

- Eläinyksikkömäärä/hehtaari -raja tulee asettaa nauta- ja lammastilojen luomurehuntuotannon vaatimusten mukaan, koska näitä nurmirehua ja laidunruohoa ravinnokseen käyttäviä eläimiä on yli 80 prosenttia kaikista luomueläimistä ja nauta- ja lammastiloja 90 prosenttia luomueläintilallisista. Jos eläinyksikköä/hehtaari -vaatimusta korotetaan liiaksi, luomuun sitoutuneiden tilojen toimintaedellytykset heikentyvät niin paljon, että tilat lopettavat luomutuotannon kokonaan.
- Nautojen ja lampaiden pääasiallinen rehu on nurmirehua, jopa yksinomaan suuren osan vuodesta, koska luomunaudat- ja lampaat laiduntavat pitkän laidunkauden kesäkuusta syyskuuhun saakka. Nämä rehumassat ovat suuria, eikä rehujen ostaminen toisilta tiloilta ole niin helppoa kuin viljan, joka on sikojen ja siipikarjan ruokinnan perusta. Sekä säilötyn että laiduntamalla syötävän

nurmirehun pitää myös olla valvotusti luonnonmukaisesti tuotettua, eikä lisärehua kuivina kesinä laitumien ja nurmenkasvun ehtyessä pysty hankkimaan tavanomaisesta tuotannosta. Valtaosa luomukotieläintuotannosta sijaitsee Keski- ja Pohjois-Suomessa seuduilla, joissa tilojen väliset välimatkat ovat pitkiä, eikä luomukasvinviljelytiloja, joilta voisi nurmirehua korjata, ole lähellä. Rehuomavaraisuuteen panostaminen on silloin ainoa vaihtoehto.

- Näin tulee olla siihen saakka, kunnes luomukotieläintuotannon tukemiseen löydetään eläinlajikohtaisesti tuotantosuunnan mukaan maksettava korvausmenetelmä.

Monet luomukotieläintilat ovat nuorten uusien tuottajien tiloja, jotka ovat aktiivisesti kehittäneet tuotantoaan ja investoineet ahkerasti. Nykyinen tukitaso ja eläintiheysvaatimus on kannustanut tuottajia monipuolistamaan tuotantoaan, turvannut tilojen rehuomavaraisuuden ja mahdollistanut laajat laidunalueet, mikä on hyödyttänyt luonnon monimuotoisuutta. Tuotantoa on kehitetty juuri siihen suuntaan, jota yhteiskunta vaatii.

Tuottajan on pystyttävä luottamaan, että hallinto toimii pitkäjänteisesti ja johdonmukaisesti.

5.2.1.3. Eläinten hyvinvointi

Luomuliitto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Vasikoiden olosuhteiden parantaminen: ”Mikäli vasikka on emän kanssa, tilaa tulee olla 10 m². Tähän pinta-alaan voi sisältyä emojen makuuparret ja alle yhden kuukauden ikäisille vasikoille vasikkapiilot”

Ehdotus: tulee täsmentää niin, että pinta-alaan tulee laskea kaikki ne alueet, joihin emolla ja vasikalla on vapaa pääsy – mukaan lukien siis mm. kulkukäytävät ja kestopuikot- ja vinopohjat. Vasikkapiilot tulee huomioida myös yli 1 kk:n ikäisillä vasikoilla niin kauan kuin niillä on niihin pääsymahdollisuus.

Laidunnus

Ehdotus: toimenpiteen valitseminen tulee olla mahdollista myös urospuolisille naudoille. On hyvä, että ulkoilutoimenpiteen voi valita uroksille, koska siinä mainitaan kaikki naudat.

Urospuolisten nautojen olosuhteiden parantaminen: ”Jokaista nautaa kohden on oltava pinta-ala lämminkasvattamossa vähintään 3,5 m² ja kylmäkasvattamossa vähintään 5,5 m². Makuu-alueella on oltava vähintään puolet karsinan koosta.” -> 18 kk:n ikäiselle sonnille 3,5 m² on niin pieni käytettävissä oleva ala, että ei voida puhua eläimen hyvinvoinnin parantamisesta. Varsinkin kun rakolattiakarsinoista eläimiä hyvin todennäköisesti ei päästetä koskaan ulkotarhaan.

Ehdotus: jatketaan vuoden 2021 ehtojen mukaisesti: Ryhmäkarsinassa jokaisella yli 12 kk vanhalla urospuolisella naudalla on oltava tilaa vähintään 4,5 neliometriä lämminkasvattamossa ja kylmäkasvattamossa vähintään 6,5 neliometriä. Mikäli eläimet pääsevät vapaasti liikkumaan eri rakennusten välillä, voidaan alaksi laskea rakennuksissa yhteensä oleva katettu ala, kuten esimerkiksi ruokinta- ja makuuhallin yhteinen ala.

Sikojen hyvinvointikorvaus

Vapaa porsitus

Toimenpiteen vaatimukset ovat muotoutuneet hyvään suuntaan ja on hyvä, että luomuemakkosikatilalliset voivat tulla mukaan toimenpiteen toteuttajiksi.

Vieroitettujen porsaiden olosuhteiden parantamiseksi kastroinnin aikaisen kivunlievityksen kustannusten tukeminen hyvinvointikorvauksella olisi hyvä toimenpide ja ehdotamme toimenpiteen suunnittelua ja lisäämistä.

Hännänpurennan ehkäisemisen ja seurannan toimenpide on hyvä ja kannatettava toimenpide lihasikojen olosuhteiden parantamiseksi.

Susann Rännäri
Luomuliitto ry